

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

פורים, ה'תשכ"ז

חלק א – יו"ל לש"פ פקודי, מבה"ח וער"ח אדר-שני, ה'תשע"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ואחת לבריאה

– ופרצת –

מאתיים וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הבעש"ט ז"ל

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ פקודי, מבה"ח אדר-שני הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות פורים, ה'תשכ"ז, הנחה בלתי מוגה – (חלקים הבאים י"ל אי"ה בשבועות הקרובים).

*

בתור הוספה – כמה מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש – מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"א אד"ר, ה'תשע"א (ופרצת),
מאתיים וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הבעש"ט ז"ל
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2011 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5771 • 2011

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

סדר ועימוד בתכנת „תג". הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585

בס"ד. שיחת חג הפורים, ה'תשכ"ז.

בלתי מוגה

א. זה עתה נדפס קונטרס — מאמר של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שבו מדובר אודות עניני הפורים¹.

מאמר זה נאמר במעמד ומצב של מיצר ושבי, כשהיתה סכנת נפשות בפועל², ואעפ"כ, דובר במאמר אודות התעסקות עבור עניני תומ"צ, ובפרט עבור חינוך הכשר, וחינוך על טהרת הקודש.

ועאכ"כ כאשר הקב"ה בירך והצליח והוציא מן המיצר והשבי והעמיד במעמד ומצב שיכולים לעשות ענינים אלו מתוך הרחבה, הן בגשמיות והן ברוחניות, ובודאי שאין בזה איזו סכנה ח"ו, אפילו לא סכנה קטנה — הרי בודאי שאפשריות זו מהוה הוכחה שחובת השעה לעסוק בזה כמה פעמים ככה.

והובטחנו ע"י חכמינו ז"ל³ שכאשר "יגעת" — שענין היגיעה הוא באופן של היפך הטבע, יותר מהכחות הרגילים — אזי "ומצאת", כמו מציאה שאינה לפי ערך הטירחא, והיינו, שההצלחה תהי' שלא לפי ערך היגיעה. וכיון שרואים בטבע בני אדם, שכאשר האדם בטוח שיצליח בעבודתו, אזי עשייתו היא ביתר עריבות ("געשמאק"), חיות ושמחה — הרי מובן, שכאשר ישנה ההבטחה ד"מצאת", אזי ניתוסף גם ב"יגעת" הן בכמות והן באיכות, וגם בנקל יותר.

ב. המאמר שאודותיו מדובר הוא על פסוק במגילה⁴: "וקבל היהודים את אשר החלו לעשות". ומזה מובן, שגם התחלת המאמר, וגם סוף המאמר, כשחוזר לתירוץ השאלות שבראש המאמר על הפסוק "וקבל היהודים את אשר החלו לעשות" — שייכים לתוכן המאמר.

ולהעיר, שכיון שכבר עברו ארבעים שנה מאמירת המאמר בשנת תרפ"ז, הרי ע"פ הכלל בגמרא⁵ ש"עד ארבעין שנין לא קאי איניש אדעתא

(2) ראה מכתב אחד הרבנים שנדפס בסוף הקונטרס, ולאח"ז בסה"מ שם ע' רפח ואילך.

(3) מגילה ו, ריש ע"ב.

(4) אסתר ט, כג.

(5) ע"ז ה, ריש ע"ב.

(1) ד"ה וקבל היהודים תרפ"ז — נדפס לאח"ז בסה"מ תרפ"ז ע' קי ואילך. וראה גם מכתב כ"ה אד"ר שנה זו (אג"ק חכ"ד ע' דש ואילך).

דרכי", מובן, שכעבור ארבעים שנה יכולים לבוא להבנה עמוקה יותר בהענין שנאמר לפני ארבעים שנה. וכן הוא בנוגע לפסוק שבו מתחיל המאמר שעליו מיוסד תוכן המאמר.

ובכן:

בהתחלת המאמר מפרש הפסוק "וקבל היהודים את אשר החלו לעשות", ש"עתה בזמן הגלות (בזמן אחשוורוש) הם קבלו מה שהחלו כבר בזמן דמתן תורה", והיינו, שכיון שבאותו זמן הי' ענין המס"נ עבור תומ"צ, הרי מובן, שהענין ד"החלו" קאי על תומ"צ, והרי התחלת הענין דתומ"צ היתה במתן-תורה.

וכאן נשאלת השאלה: מדוע נאמר "וקבל", לשון יחיד — הרי מדובר אודות רבים, וא"כ, הול"ל "וקבלו היהודים", ולכל-הפחות שה"קרי" יהי' "וקבלו", אף שה"כתיב" הוא "וקבל", כמו בפסוקי "קיימו וקבלו היהודים", שה"כתיב" הוא "וקבל", אבל ה"קרי" הוא "וקבלו", ואילו כאן — גם ה"קרי" הוא "וקבל", לשון יחיד?

אך הענין הוא — שגם מזה מוכח שמדובר אודות מעמד ומצב שהוא בדוגמת מתן-תורה, שבהקדמה לזה נאמר⁶ "ויחן שם ישראל נגד ההר", "ויחן" לשון יחיד, וכדאיתא במדרש⁷ שעד אז לא נתן הקב"ה את התורה לישראל, כיון שלא הי' בטוח שבנ"י ראויים לקבל את התורה, וכאשר הקב"ה ראה ש"ויחן שם ישראל נגד ההר", לשון יחיד, שהיו כולם בערבות, אזי אמר הקב"ה שעכשיו ראויים בני"י להיות העם שיקבל תורת השם, וזו תהי' התורה שלהם; ובהתאם לכך נאמר גם כאן "וקבל", לשון יחיד.

ג. והענין בזה:

ישנם יהודים ששואלים שאלה: כאשר בני"י נמצאים במעמד ומצב ד"מפוזר ומפורד בין העמים" (כמ"ש במגילה⁸), היינו, שדרים במדינות שונות ובין חוגים שונים, במעמד ומצב אחר לגמרי — איך יתכן שתהי' לכולם "תורה אחת", בה בשעה שאופן הנהגתו של אדם צריך להיות תלוי במעמד ומצב המקום ותקופת הזמן שבהם נמצא, ואילו כאן אומרים

9) ראה דא"ז פ' השלום. ויק"ר פ"ט, ט.

6) שבת פח, א.

7) פתיחתא דאיכ"ר כ. תנחומא (באבער) יתרו ט.

7) שם, כז.

8) יתרו יט, ב ובמכילתא ופרש"י עה"פ. ועוד.

10) אסתר ג, ח.

שלמרות היותם "מפוזר ומפורד בין העמים", הנה "דתיים שונות מכל עם"¹⁰, באופן שיש תורה אחת ומצוה אחת שאותם מקיימים כולם?! ועוד זאת, שאצל בני"י גופא יש חילוקים בין "ראשיכם שבטיכם" ל"חוטב עציך" ו"שואב מימך"¹¹, ואעפ"כ נאמר "ויחן שם ישראל", וכן "וקבל היהודים", לשון יחיד?!

ומזה גופא הוכחה — שבכחו של יהודי להתגבר על השינויים שישנם ממקום למקום ומזמן לזמן, כך, שבכל מקום ובכל זמן שבהם הוא חי, יש לו אותה תורה "אשר החלו לעשות", שקיבלו בני"י במדבר סיני, ואע"פ שלאחרי כן נתגלגלו לכמה מדינות, ועברו אלפי שנים מאותו מעמד ומצב, הנה "התורה הזו לא תהי' מוחלפת"¹², ויתירה מזה, ש"אין לה שינוי כו"¹³ (כלשון הרמב"ם¹⁴).

ד. ומזה באים להבנה והשגה נוספת:

כיצד ניתן לאחד יהודים, שלא יהי' ביניהם פירוד הלבבות וריחוק, ועאכו"כ שלא תהי' מלחמה איש ברעהו ושנאת איש באחיו — הנה כל העצות שמחפשים בשביל זה, כל התכניות, המפלגות והרעיונות (אֶלֶע פּראָגראַמען, פּאַרטייען און אידיאַלן) וכו' וכו', אין ביכלתן לבטל את השינוי שישנו ממדינה למדינה, ושינוי הדעות שבין נפש לנפש ("אין דיעותיהם שוות"¹⁵); הדבר היחידי שמאחד את בני"י, ללא חילוקי זמן ומקום, הוא — "נגד ההר", היינו, כשמרגישים שעומדים אצל הר סיני ומקבלים את התורה, שאז בטלים כל המחיצות, כל הטענות וכל המחלוקות, ונעשה "ויחן" לשון יחיד.

ולהעיר:

אלו שחולקים על ענין התורה ומצוות, יש גם להם לכאורה ענין אחד שמאחד אותם, היינו, שמצד המחלוקת שלהם על התורה, היו יכולים להיות קבוצה או כתה אחת.

אבל האמת היא, שכאשר חולקים על משה רבינו, הרי זו "מחלוקת קרח וכל עדתו"¹⁶, היינו, שאצלם גופא נעשית מחלוקת!

הראשון (המתנבא בשם) ואילך. ה' מעה"ק

ספ"ב. ה' מלכים פי"א סה"ג.

15) ראה ברכות נח, א. סנהדרין לח, א.

ועוד.

16) אבות פ"ה מ"ז. וראה תו"מ חכ"א

ריש ע' 100. וש"נ.

11) ר"פ נצבים.

12) עיקר הט' מי"ג העיקרים.

13) רמב"ם ה' יסוה"ת רפ"ט.

14) ראה גם בפיהמ"ש סנהדרין הקדמה

לפ' חלק ביסוד התשיעי. הקדמתו לפיהמ"ש

(הובא בפירושו לסנהדרין שם) ד"ה החלק

וטעם הדבר — לפי שאין אחדות בעולם מלבד בענין שנלקח מאחדות הפשוטה, שזהו הקב"ה, אשר, "אנא נפשי כתבית יהבית"¹⁷, שהכניס ומסר את עצמו לבני ע"י תורתו ומצוותי, עליהם נאמר¹⁸ "וחי בהם", היינו, שבזה חי יהודי ("דערמיט לעבט אַ איד")¹⁹.

ה. ונקודת הענין:

לא זו בלבד שבהיותם במדבר סיני הי' אצל בני הענין ד"ויחן שם ישראל נגד ההר" — שאין זה פלא כל כך, כיון שהיו כולם יחדיו, ולא היו מפוזרים בכל הארץ כולה, אלא אפילו בזמן הגלות דאחשורוש ("אכתי עבדי אחשורוש אנן"²⁰), שאז היו במעמד ומצב ד"מפוזר ומפורד בין העמים", חלקם בגלות וחלקם בארץ ישראל, כך, שיש ביניהם שינויים מן הקצה אל הקצה — הנה אם רק ישנו הענין ד"אשר החלו לעשות", שזוהי ההתקשרות עם הענין שהתחיל במעמד הר סיני, אזי נעשה "וקבל היהודים", לשון יחיד.

ועי"ז מתאחדים כל בני ונעשים עם שנופל פחדו על כל עמי הארץ, כמ"ש²¹ "נפל פחד היהודים עליהם", והיינו, שאע"פ שבכמות הרי "אתם המעט מכל העמים"²², וכאשר מביטים בעיני בשר רואים שה"מולך בכיפה"²³ הוא אחשורוש, והשר הראשון שגדלו ונישאו המלך מעל כל השרים הוא המן — הנה לא זו בלבד שאין לבני להתפעל מהם, אלא אדרבה: "נפל פחד היהודים עליהם", "כי גדול מרדכי גו' ושמעו הולך בכל המדינות"²⁴,

ונעשה הענין ד"נהפוך הוא"²⁵, שכל הענינים הבלתי רצויים מתהפכים לטוב, ו"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"²⁶, וכהסיוס וחותרם שתיקנו בנוסח ההבדלה: "כן תהי' לנו".

* * *

ו. דובר כמ"פ שכל ענין בא סוכ"ס בנוגע למעשה שהוא העיקר²⁷, ועד להלכה בנגלה דתורה. ועד"ז בנוגע להאמור לעיל אודות אחדותם

(17) שבת קה, א (לגירסת הע"י).	(23) מגילה יא, סע"א. אסת"ר פ"א, ד.
(18) אחרי יח, ה.	(24) אסת"ר ט, ד.
(19) ראה גם לקו"ש חכ"א ע' 105 ואילך.	(25) שם, א.
(20) מגילה יד, א. וש"נ.	(26) שם ח, טז.
(21) אסת"ר ח, יז.	(27) אבות פ"א מ"ז.
(22) ואתחנן ז, ז.	

של בני ע"י התורה — שאע"פ שלכאורה הרי זה ענין בעבודה, במוסר, ובהליכות ותכונות נפש האדם, הרי זה מתבטא גם בהלכה: במסכת ברכות²⁸ פוסקת הגמרא: "אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו".

והפירוש הפשוט בזה — שכאשר יהודים נפטרים זה מזה, עליהם לעשות זאת "מתוך דבר הלכה", "שמתוך כך זוכרהו", והיינו, שכאשר כל אחד מהם יזכר על ה"דבר הלכה", אזי יזכר גם על חבירו, ועי"ז מתבטל הפירוד שנעשה כשנפטרים זמ"ז מצד ריחוק המקום שביניהם, כיון שכל אחד זוכר את חבירו.

ולכאורה, יכולים לקשר זאת עם כל ענין שישנו בחיי שניהם, גם אם אינו דבר הלכה?

אבל הגמרא אומרת שהדין אינו כן, אלא, אימתי בטוחים שכל אחד יזכור את חבירו — דוקא כשנפטרים זה מזה ע"י ענין של תורה ("דבר הלכה"), שאז, מבטל הזכרון את הפירוד שמצד ריחוק המקום, ומחזיר את הקשר ביניהם כמו שהי' לפני שנפטרו זה מזה.

ז. ויש להוסיף ולבאר הדיוק ד"דבר הלכה" דוקא²⁹ — דלכאורה, הרי זה יכול להיות ע"י כל ענין שבתורה, ללא חילוק בין הלכה לשקו"ט ופלפול, רמז דרוש וסוד, דכיון שזהו ענין של תורה, הרי "תורה אחת לכולנו"³⁰, שמקשרת ומאחדת את כל בני, ומבטלת את ריחוק המקום והזמן שביניהם, וא"כ, מהו הדיוק שצ"ל "דבר הלכה" דוקא?

והביאור בזה — ע"פ משנת"ל (ס"ב) הדיוק במ"ש "ויחן שם ישראל", "ויחן" לשון יחיד, וכן "וקבל היהודים", "וקבל" לשון יחיד.

ובהקדמה:

ענינה של התורה הוא — "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים"³¹, שזהו ענין הקשור עם הבנה והשגה, ונפק"מ לדינא — שהלומד ענין בתורה שבעל-פה ללא הבנה והשגה אינו מקיים מצות תלמוד תורה, ועד שאינו יכול לברך על זה ברכת התורה (לא כמו בתושב"כ)³², כיון שתורה שבע"פ מוכרחת לבוא בהבנה והשגה.

(30) תניא רפמ"ד. ספמ"ו.

(31) ואתחנן ד, ו.

(32) ראה הלי' ת"ת לאדה"ז ספ"ב. וש"נ.

(28) לא, א. וש"נ. וראה תו"מ חל"ט ס"ע

91 ואילך. וש"נ.

(29) ראה גם תו"מ חל"ב ע' 165. חל"ח

ס"ע 212 ואילך. ועוד.

ובנוגע להבנה והשגה — הרי ישנו כלל בתורה (ולכן רואים שכן הוא גם במציאות) ש"אין דיעותיהם שוות"³⁵, והיינו, שאינו דומה השכל וההשגה של אחד לחבירו, ולכן ישנם כמה מחלוקות בתורה שבע"פ, כיון שניתנה להבנה והשגה; ולא כמו "הלכה למשה מסיני" שלא שייך בה מחלוקת (כהכלל הידוע ברמב"ם³³), ובלשון חז"ל³⁴: "אם הלכה נקבל (אע"פ ש)אם לדין יש תשובה", והיינו לפי שהלכה היא למעלה מהבנה והשגה, ולכן לא שייך בה מחלוקת.

ולכאורה אינו מובן:

הן אמת שמצד תושב"כ וכן מצד "הלכה למשה מסיני" שייך הענין ד"ויחן", לשון יחיד, אבל במ"ת ניתנו כל עניני התורה — כדברי הגמרא³⁵ בפירוש הכתוב³⁶ "ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם", דקאי על כל עניני התורה, "שכולם נתנו למשה מסיני" — כולל גם הענינים השנויים במחלוקת, שאמנם "אלו ואלו דברי אלקים חיים"³⁷, אבל אעפ"כ, הרי זה לשון רבים, ובאופן של מחלוקת, כמו ב"ש מחמירים וב"ה מקילים, ככל חילוקי הדעות שבתושבע"פ במשך כל הדורות, ולכאורה לא שייך בזה הענין ד"ויחן" לשון יחיד! ?

ח. אך ענין זה יובן מכללות המעמד ומצב שבו היו בני מעמד

הר סיני:

בסוגיא דמ"ת שבמסכת שבת³⁸ מספרת הגמרא אודות המעמד ומצב של בני"מ — שלא עמדו לזמוד את עשרת הדברות שנתן להם הקב"ה, אלא רק שמעו, והשמיעה היתה באופן ש"על כל דיבור ודיבור פרחה נשמתן".

והרי ענין זה הוא היפך ההבנה וההשגה — שהרי הבנה והשגה הו"ע של התיישבות בכלים, עד שיכול להבין הענין לעצמו, וגם להסבירו אל הזולת; ואילו במעמד הר סיני — הנה למרות שניתנו כל עניני התורה, "ואתנה גו' להורותם", הרי הקבלה של בני"מ היתה באופן ש"פרחה נשמתן", שזהו"ע המסירת נפש, והיינו, שכאשר שמעו את הדיבור מהקב"ה, הנה מרוב האור והקדושה, ומרוב המסירה ונתינה להקב"ה

(35) ברכות ה, א. וראה גם מגילה יט, ב.

(36) משפטים כד, יב.

(37) עירובין יג, ב. וש"נ.

(38) פח, ב.

(33) ראה הקדמת הרמב"ם לפיהמ"ש ד"ה

וכאשר מת יהושע). אנציק' תלמודית ערך

הלכה למשה מסיני ס"ב (כרך ט ע' ש).

רש"נ.

(34) יבמות עו, ב. וש"נ.

שאמר "אנכי הוי' אלקיך"³⁹ (וכן שאר הדברות, שבהם נכללו כל עניני התורה)⁴⁰ — לא היתה הנשמה יכולה להשאר בגוף, ופרחה נשמתן.

וזהו כללות ענין המס"נ שישנו הן בנוגע לתושב"כ והן בנוגע לתושבע"פ — שמבלי הבט על מה שיתקבל בשכלו, יש אצלו הענין דהקדמת נעשה לנשמע⁶, לקיים ציווי הקב"ה, ללא נפק"מ אם יתקבל אצלו כך או אחרת.

וענין זה הי' בכל דיבור ודיבור — לא רק בדיבור ד"אנכי הוי' אלקיך", אלא גם בדיבור בנוגע לדברים פשוטים, כמו "לא תחמוד . . כל אשר לרעך"⁴¹, וזאת — למרות שיש בזה חילוקים מן הקצה אל הקצה, שהרי אינו דומה חשש של חימוד כשמדובר אודות דבר קטן או כשמדובר אודות דבר גדול, וכמו"כ אינו דומה הצורך לצוות על זה לגדול בישראל ועשיר הכי גדול או לעני שבעניים; אלא, שבמעמד הר סיני לקחו בני" את התורה כפי שהיא מצד מקורה — נותן התורה, ולכן "פרחה נשמתן" של כל ששים ריבוא בני" בשוה, מהגדול שבגדולים שבהם עד לפשוט שבפשוטים שבהם.

ועל זה אומרת הגמרא במסכת ברכות⁴², "מה להלן באימה וביראה ברתת ובזיע אף כאן כו'": כשם שבמ"ת הי' ענין של מס"נ בפועל, "על כל דיבור ודיבור פרחה נשמתן" — "אף כאן", כשיהודי לומד תורה בזמן המשנה ובזמן הגמרא, בזמנינו זה ועד סוף כל הימים, צריך להיות מוכן למס"נ בכח.

ונמצא, שיש כאן שני הפכים, לכאורה, שתובעים מיהודי: מחד גיסא — תובעים מיהודי שהוא חייב להשקיע את השכל שבראשו בהבנת והשגת התורה, ולהתייגע להבין כפי יכלתו — שלכן יש חילוקים באופן ההשגה, כמו שאצל ב"ש מתקבל לחומרא, ואצל ב"ה מתקבל לקולא, וכמו"כ צריך להיות הלימוד באופן שכאשר יש לו קושיא, הנה "לא הביישן למד"⁴³, אלא צריך לשאול, ולחפש תירוצים (ולא להניח שירמו אותו...); וביחד עם זה, הנה אצל שניהם — הן ב"ש והן ב"ה — צריך להיות הענין דהקדמת נעשה לנשמע, והיינו, שלכתחילה צריך להיות מסירת הנפש והרצון ש"אם כה יאמר ה' . . הנני"⁴⁴, שלאחרי כל השקו"ט, הנה בנוגע לפועל יקיימו שניהם את הפס"ד.

(43) אבות פ"ב מ"ה.

(44) שמואל"ב טו, כו. וראה ביאורו"ל לאדהאמ"צ ס"פ פקודי. ובכ"מ.

(39) יתרו כ, ב.

(40) ראה פרש"י משפטים שם.

(41) יתרו שם, יד.

(42) כב, א.

וזהו הטעם שנאמר במ"ת "ויחן" לשון יחיד (ועד"ז "וקבל היהודים" לשון יחיד), אע"פ שבשעת מ"ת ניתן גם כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש⁴⁵, שנתחדש על ידו דוקא, ולא ע"י תלמיד אחר — כיון שקבלת התורה היתה באופן של מס"נ, "פרחה נשמתן", שבזה שוים כל בני".

ט. ולכן, "אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך כך זוכרהו":

אם יפטר אדם מחבירו מתוך ענין של תורה שאינו דבר הלכה — הרי יכול להיות שאצלו יתקבל כמו ב"ש שמחמירין, ואצל חבירו יתקבל כמו ב"ה שמקילין, ובמילא ישאר חילוק ביניהם; ורק כאשר יפטר מחבירו מתוך דבר הלכה — כפי שנפסק הדין להלכה, ומקדים נעשה לנשמע, ללא נפק"מ איך מתקבל בשכלו — אזי בטוחים שע"י הדבר הלכה" יתאחד לאחדים עם אותו יהודי שבגשמיות נפטר ממנו.

וכן הוא בהענין ד"אל יפטר אדם מחבירו כו" לפי פירוש החסידות⁴⁶ שקאי על יהודי עם הקב"ה:

כאשר יהודי עומד בתפלה, אזי עומד לפני הקב"ה — "דע לפני מי אתה עומד"⁴⁷. ולאחרי כן, כשיוצא מבית הכנסת והולך לבית המדרש⁴⁸, ומשם ל"הנהג בהן מנהג דרך ארץ"⁴⁹, שיוצא לעולם לעסוק בעניני פרנסה, ע"פ שו"ע, כמ"ש⁵⁰ "וברכך הוי' אלקיך בכל אשר תעשה" — אזי אומרים לו: "אל יפטר אדם מחבירו (הקב"ה) אלא מתוך דבר הלכה", והיינו, שנוטל עמו פס"ד של תורה, שמנהיג אותו בעולם, כך, שלא איכפת לו כלל מה שהעולם אומר, כיון שיש לו את ההלכה הכתובה בשו"ע.

ו"מתוך כך זוכרהו" — שאפילו בהיותו בעולם זוכר את הקב"ה, ונשאר במעמד ומצב ש"ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד"⁵¹, גם בשעה שמתעסק בעניני העולם, "בכל אשר תעשה".

וכן הוא גם בפרט בדברי ימי בני":

בזמן שביהמ"ק הי' קיים ראו אלקות במוחש — "עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש"⁵²; ואילו בזמן הגלות, הנה "אותותינו לא

(49) שם לה, ב.
(50) פ' ראה טו, יח.
(51) ראה זח"ג עג, א.
(52) אבות פ"ה מ"ה.

(45) נסמן בלקו"ש חי"ט ע' 252.
(46) ראה תו"מ חל"ב ע' 163. וש"נ.
(47) ראה ברכות כח, ב.
(48) שם בסופה.
(49) שם בסופה.

ראינו אין גו' אתנו יודע עד מה"53, וכפי שמאריך במאמר¹ אודות החושך כפול ומכופל, שלא רואים נסים, ולכאורה גם השגחה פרטית לא רואים (אא"כ יתבונן כו' מבלי להיות מרומה).

ועל זה שואל יהודי: כיון ש"יפטר אדם מחבירו" — שזה גופא בודאי מצד השגחה פרטית, שהקב"ה מסתיר את עצמו ממנו, כמ"ש⁵⁴ "ואנכי אסתיר פני ביום ההוא", א"כ, כיצד תובעים ממנו שיזכור אודות הקב"ה?!

והמענה על זה: הדין בתורה הוא אמנם ש"יפטר", וכידוע המשל בזה⁵⁵, שרצונו של המלך שבנו יראה את כחו (לא רק בהיותו בהיכל המלך, אלא) כשנמצא במדינה רחוקה; אבל כדי שלא "יבלע" שם, אלא ישאר במעלת בן מלך, ויוכל לחזור אח"כ — בעת שאביו המלך יקרא אותו — שלם בגופו ובנשמתו ובתורתו, אזי העצה היא ש"יפטר" "מתוך דבר הלכה", היינו, שיטול עמו "דבר הלכה", פס"ד השו"ע, כיצד להתנהג גם בזמן הגלות.

"ומתוך כך זוכרהו" — כב' הפירושים: (א) שהוא זוכר את הקב"ה, (ב) ו"כמים הפנים לפנים גו"⁵⁶ — שהקב"ה זוכר אותו, והרי אצל הקב"ה לא שייך לחלק בין זכרון להשגחה והשפעת הברכה (כפי שמאריך רבינו הזקן בשער היחוד והאמונה⁵⁷).

ואז נשאר יחד עם הקב"ה, כמארז"ל⁵⁸ "גלו לאדום שכינה עמהן", וכמ"ש⁵⁹ "עמו אנכי בצרה",

וכמו"כ בטוחים ש"כשהן עתידין להגאל שכינה עמהן, שנאמר⁶⁰ ושב ה' אלקיך את שבותך. . שהקב"ה שב עמהן מבין הגליות⁵⁸, "פדאני לי ולבני מבין האומות"⁶¹, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

(53) תהלים עד, ט.
 (54) וילך לא, יח. וראה חולין קלט, ב.
 (55) ראה המשך תרס"ו ס"ע שפ ואילך.
 (56) ראה גם תו"מ חל"ז ע' 252. וש"נ.
 (57) משלי כו, יט.
 (58) פ"ז.
 (59) מגילה כט, א.
 (60) תהלים צא, טו. וראה תענית טז, א.
 (61) נצבים ל, ג.
 (62) ברכות ח, רע"א.

הוספה

ב"ה. ז' אדר תשי"ז
ברוקלין

האברך ישראל שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו שואל הטעמים לכמה מנהגי חסידים. והנה מנהגים אלו רבים הם ולכמה מהם לא טעם אחד אלא כמה טעמים ולא תמיד אפשר לבארם ככל הצורך בכתב, ובפרט שאין הכרח לזה כיון שבירושלים עיה"ק ת"ו נמצאים כמה מאנ"ש ומזקני אנ"ש וכשיפנה אליהם בודאי לא ימנעו הטוב מלבאר לו אותם המנהגים כשתעורר אצלו איזה שאלה בהנוגע להם, וכשאיזה ביאור לא יהי לו מובן ככל הדרוש הלא על אתר יכול לשאול תוספת ביאור, מה שאין כל זה בהנוגע למכתבים.

בשאלתו לשינוי בתפלות שבת, אשר בליל ש"ק אומרים ינחו בה, בשחרית ומוסף ינחו בו, ובתפלת מנחה ינחו בס, עיקר הטעם לשינוי זה הוא ע"פ קבלה, ראה סי' משנת חסידים בהמסכתות דשבת, בסידור האריז"ל במקומו, ועוד. – טעמים ע"פ נגלה – הובאו בסי' המנהיג ובסי' טעמי המנהגים.

מה ששואל בהשינוי דאומרים במודים המרחם או והמרחם בתוספת וא"ו, – עיין בזה שער הכולל על הסידור פרק ט' ס"ק ל"ב.

בשאלתו אודות סדר הלימוד בתורת החסידות, מובן שכמו הלימוד בכל חלקי תורה"ק לא כל האישים שוים בזה, שהרי תלוי הדבר בכשרונות הלומד בהזמנים שמקדיש ללימוד ועוד ועוד, ולכן גם בזה יתייעץ עם זקני אנ"ש המכיר אותם והם מכירים אותו, והרי אין בהם החשש לטעות בהוראה מפני דאדם קרוב אצל עצמו, והם יורוהו בהאמור.

ויהי רצון מנותן התורה המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית שיצליח בלימוד תורת החסידות כדרוש בלימוד כל חלקי תורה"ק על ידי הקדמת נעשה לנשמע, שאז מתקבל הלימוד בנקל ומתקיים גדול תלמוד שמביא לידי מעשה,

דאדם קרוב אצל עצמו: יבמות כה, ריש ע"ב. וש"נ.
גדול תלמוד שמביא לידי נעשה: קידושין מ, ב. וש"נ.

וכמו בכל העניינים מובן שהשפעתו גם על חבריו בכגון דא תוסיף בהסייעתא דשמיא בהנוגע אליו שהרי מדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה (אלא שכי"פ ככה).
בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ג.ב.

מובן ופשוט שכל המכתבים הנכתבים אלי קוראם הנני בעצמי וגם המענה שעליהם בא בהוראתי אפילו אם חתומים הם מכמה טעמים ע"י המזכירות, וזהו גם בהנוגע למכתבו הקודם שקבלתי מכבר, אלא שלשול השאלה שלו בזה, הנה בתור יוצא מן הכלל באתי עה"ח גם כן.
בשאלתו לשינוי התפלין – כיון שמכבר מתפלל בנוסח האריז"ל (חב"ד) נכון שגם התפלין יהיו באופן זה.

ב

ב"ה. ט' אדר תשי"ז
ברוקלין

מחותי הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה' . . . שי

שלום וברכה!

לאחרי שתיקתו הארוכה נתקבל מכתבו מאדר"ח. ומה שכותב אודות בתם . . . תחי', כבר כתבתי דעתי מאז בהנוגע לשידוך, ושבזה צריכים להשתדל – כמובן ע"י שיונח (אפלייגין) הענין מקודם אצלם. ובדאי זוכר תוכן מכתבי מאז, או שנשמר אצלו המכתב.

באם בשום אופן לא יהי הנ"ל, ובאם הלימוד באה"ק ת"ו יהי במוסד שעל טהרת הקדש, קדש אמיתי, הנה יהי רצון שיהי בהצלחה, והוא וזוגתו ת"ו ירוו ממנה ומכל יו"ח שיחיו רוב נחת חסידותי.

כיון שמזכיר במכתבו שהנסיעה לאה"ק ת"ו היא בספינה, בודאי ידוע לו אשר הנסיעה בש"ק בספינות ישראליות הוא איסור ברור ומוחלט לדעתי. והאיסור הוא אפילו אם נכנסים לספינה ביום ראשון בשבוע, באם רק נמצאים על הספינה בשבת או ביום טוב, ואכמ"ל.

ב

מצילום האגרת.

בספינות ישראליות: ראה גם לעיל חכ"ד אגרת ט'קנו, ובהנסמן בהערות שם.

לפלא שאינו מזכיר דבר מעניינים הכללים של חב"ד במחנם הט'. ובודאי עוסק בזה ככל האפשרי הן בכחות הגלויים והן בכחות הנעלמים. בברכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

לפלא גדול ולתמי גדולה, שהפסיק להדפיס במכ"ע שבמחנם מפרשת השבוע, מענינא דיו"ט וכיו"ב. — בטח שמע מרז"ל שיכתבו ע"ד משיח אין די גאזעטען.

ג

ב"ה. ט' אד"ר תשי"ז
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים
מו"ה חיים שי

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבו מג' אד"ר, עם המוסגר בו. ובמ"ש אודות בחור אחד מצעירי ישראל דטשעלסיא שמפני כמה סיבות רוצה ללמוד בטעאָלאַגיקל סעמינאַר, ומסתפק אם יוכלו להשפיע עליו שיחזור בו ויאחז בדרך מתאימה יותר לפניו, כיון שלישיבה אינו רוצה ללכת. לפלא שאינו מזכיר האפשריות דלימוד ביצחק אלחנן. ובטח יחקור עדי"ז באופן המתאים. כבקשתו אזכירו ואת כל אלה שכותב אודותם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע להמצטרך להם. ויהי רצון שיבשר טוב בכל הני"ל. בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,
מזכיר

מח"ל: סה"ש תורת שלום ע' 12. התוועדויות תשנ"ב ח"א ע' 23.

ג

נדפסה בתשורה (נאגל, תשס"ד).
מו"ה חיים: צימענד. אגרות נוספות אליו — אג"ק חי"ב אגרת ד'קח, ובהנסמן בהערות שם. חכ"ח אגרת ב'תתקסו.

ד

ב"ה. י"א אד"ר תשי"ז
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה' . . . שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מכ"ד אד"ר, בו כותב ראשי פרקים מפעולותיו בשטח חב"ד, ובודאי לא יסתפק הוא ולא יסתפקו אלו שהשפיע עליהם – בהפעולות דעד עתה, שהרי מעלין בקדש ובפרט בתקופה זו אשר לב ישראל נתעורר ביותר וביותר ומוכרח לנצל שעת כושר זו במילואה, ולכל לראש החובה והזכות בזה על אלו שזכו לטעום מתורת הבעש"ט ותורת רבנו הזקן, אשר מהיסודות בהם ואהבת לרעך כמוך הדורשת הפצת המעינות חוצה. ואין לך דבר העומד בפני הרצון. ויה"ר שיהי גם בהצלחה.

במ"ש אודות לשון הזהר תלת קשרין מתקשראן – שהרי אינם אלא שנים, מבואר התירוץ בזה שישראל מתקשראן גם בהקב"ה.

במ"ש אודות ביאור כ"ק מו"ח אדמו"ר הנדפס בספר קיצורים והערות לתניא וכ"ו – מועתק בזה מ"ש לאחד. ואולי זה יבהיר לו גם בשאלתו.

בברכת הצלחה בהאמור ולבשו"ט

מ. שניאורסאהן

ד

מצילום האגרת.

מעלין בקדש: ברכות כח, א. וש"נ.

ואהבת לרעך כמוך: קדושים יט, יח.

מבואר התירוץ בזה: ראה תורת מנחם חל"ז ע' 55. וש"נ.

בספר קיצורים והערות לתניא: ע' ק"ח ואילך. ולאח"ז באג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד אגרת א"א.

מועתק בזה מ"ש לאחד: ראה גם אג"ק ח"ג אגרת תלו.

לעילוי נשמת

האשה החשובה

מרת חנה מרים ע"ה

בת הרה"ח ר' שלמה לייב ז"ל

נפטרה כ"ו אדר, ה'תשנ"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

אמה מרת צירל גיטל שתחי

בעלה הרה"ת ר' משה ניסן שיחי

וכל יוצאי חלציהם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

אָזימאָוו